

„Mind elmegyünk”

2021. augusztus 26-án hajnalban, 81 évesen, örökre elaludt Csíkszentmihályi Róbert szobrász, Munkácsy-díjas, érdemes és kiváló művész, Kossuth-díjas, a nemzet művésze, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

Művészetének és a személyiségének is kulcsmondata lehet az a tömör önvallomás, ami az ez év júniusában bezárt, Pesti Vigadóban rendezett életmű-kiállításának is mottója volt: „Elgondolkodtató, hogy a szobrászmesterség eszköztára a szoborkészítés több ezer éves története során szinte semmit sem változott. Ebben az ósdi szellemi műhelyben érzem jól magam.”

A hatvanas évek közepén kezdődő életműve állat- és emberábrázolásokkal indul, formakezelése elnagyolt, lényegre törő és dinamikus. Ez a természetközeli alaphang, az évtizedek munkássága közben egyre csiszolódva, a csíkszentmihályis humorral, fanyarsággal gazdagodott, sőt átitatódott egy varázslatos római-itáliai eleganciával is.

55 év barátság után, ha valamelyikünk elmegy, tán nem is hal meg a másik számára, mert beleég a léte az itt maradtba, bennünk marad a mosolya, a hangja, a gesztusai. Csak az újabb művek megismerése, felfedezése lesz lehetetlen. Az életmű lezárult.

„Ez az ósdi szellemi műhely” viszont köztünk marad az érmeiben, kisplasztikaiban, köztéri szobraiban, síremlékeiben, és ezekről készült kiváló fotókban.

Az életutat, a fejezetekre bontható műegyütteseket, a bennük lévő koherenciát, az örökölt kulturális gyökereket, az alkotó energiák eredetét, irányát lehet kutatni, felfedezni a magunk és a művészetet értő, éltető közösség (közönség) számára is.

Csíkszentmihályi Róbert apai ágon erdélyi, Csík-széki eredetű. Anyai ágon északolasz. Az erdélyi gyökereknek köszönhető a természetközelség, az állatokhoz kötődés, az ember-állat kapcsolat egészen eredeti megjelenítése, szinte népmesei, szürrealisztikus összekapcsolása. Az olasz eredet a 2000 éves kultúra biztonságát, a mediterrán tájtól a faragott antikva betűk gyönyörűségéig tartó, el nem múló szerelmet jelentette, s mindezt a szobrász továbbítja, időtleníti bronzba, kőbe örökítve.

Róbertről – nekrológgént – egy egész könyvet kellene írni, végigelemezve a szobrok sorát, mindaddig, míg ki nem bomlik a művek reflexióinak áramlásából a csendes, szerény, derűs személyiség, aki átlátott a rohanó, tolakodó, örökké elégedetlen kortársain, és megüzente – megmintázta 2009-ben a „Mind elmegyünk” szoborcsoportot.

Itt megtalálhatjuk magunkat, mindenki a modern társadalomból, vígan vagy vánszorogva, cipelve vágójának hozadékát, jelképét, súlyát, baját, semmiségét. Mind elmegyünk, nem számít a hatalom, a gazdagság, a bűnösség, a tehetség vagy a jóság. Köszönjük az üzenetet!

Jó utat Robi! Odaát már várnak az őseid, s ha eljön az idő, mi, a még itt levő barátaid is megyünk...

Farkas Ádám